

Veileder til enkeltparagrafene

[Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet \(Lovdata\)](#)

Klikk på en paragraf for å lese systemansvarliges merknad:

[Fos § 1. Formål](#)

[Fos § 2. Virkeområde](#)

[Fos § 3. Definisjoner](#)

[Fos § 4. Prinsipper for utøvelsen av systemansvaret](#)

[Fos § 5. Flaskehals og elspotområder](#)

[Fos § 6. Handelsgrenser](#)

[Fos § 7. Overføringsgrenser](#)

[Fos § 8. Anmelding, planlegging av produksjon og effektregulering](#)

[Fos § 9. Regulerstyrke og effektreserve](#)

[Fos § 11. Regulerkraftmarkedet](#)

[Fos § 12. Anstrengte driftssituasjoner og driftsforstyrrelser](#)

[Lovdata - fos § 12](#)

Vedtak etter **§ 12 andre til femte ledd** er definert som **systemkritisk**.

Ansvar i Statnett: Landssentralen, Statnetts regionsentraler og Strategisk driftsutvikling.

Systemansvarliges merknad

Systemansvarlig drifter kraftsystemet etter N-1 kriteriet, så langt det er mulig. Det utarbeides gjenoppretingsplaner for unormale driftsforhold av en viss betydning, og rutinemessig for all N-0 drift der det normalt er N-1. Radial med effektoverskudd regnes ikke som N-0.

Ved større hendelser vil også Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon kobles inn.

1. ledd

Konsesjonær skal utarbeide og uoppfordret skriftlig rapportere til systemansvarlig plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter. Dette skal minimum være en hovedplan som beskriver gjenoppbygging og håndtering av en situasjon der hovedinnmatningen til konsesjonæren blir berørt.

Systemansvarlig plikter å gjøre reell vurdering av de planer som meldes inn før systemansvarlig fatter vedtak. Alle endringer eller feil i planen skal fortløpende meldes til systemansvarlig for vedtak.

Planen skal belyse hva konsesjonæren selv har mulighet til å gjøre mens hovedinnmatingspunktet er utilgjengelig, inklusive forberedende tiltak for igjen å motta forsyning fra hovedinnmatingspunktet. Planen skal også beskrive hvilke deler av forsyningen som prioriteres i gjenoppbyggingen. Eksempel på vurderinger som kan inngå i planen er (listen er ikke uttømmende):

- Produksjon i området som kan (evt. ikke kan) startes fra mørk stasjon.
- Produksjon i området som kan (evt. ikke kan) kjøre frekvens.
- Prioritering av nett for separatdrift.
- Avlasting av "dødt nett" for å klargjøre for spenningssetting/opplasting.
- Evt. trinning av transformatorer som er gått i endestilling.
- Prioritering av gjenoppretting til normal drift.

Utkobling av forbruk, herunder reduksjon i normalt uttak, utover i den akutte fasen må vedtas av systemansvarlig etter § 13 tredje ledd hvis ikke det foreligger egne avtaler mellom konsesjonær og forbruk som regulerer dette.

Det stilles også krav om egen plan for gjenoppretting av normal drift knyttet til enkelte utkoblinger ved planlagte driftsstanser, jf. § 17.

2. ledd

Driftsforstyrrelser

Systemansvarlig skal som hovedregel varsles umiddelbart ved driftsforstyrrelser.

Ved utfall av transformator mellom regional- og distribusjonsnett, eller utfall av ledning i regionalnett, kan gjeninnkobling forsøkes umiddelbart dersom det vurderes forsvarlig og at feilen har lokal årsak. Systemansvarlig skal varsles så snart som mulig i ettertid.

Ved utfall av produksjon kan konsesjonæren forsøke å kompensere avvik fra produksjonsplanen ved hjelp av andre aggregater i samme stasjonsgruppe. Er utfallet av betydelig størrelse må likevel systemansvarlig varsles umiddelbart. Ved mindre utfall informeres systemansvarlig i nødvendig grad.

For spesielle driftssituasjoner kan systemansvarlig i samarbeid med berørte konsesjonærer innføre andre rutiner for varsling ved driftsforstyrrelser.

Sambandsbrudd

Dersom det ikke oppnås kontakt med systemansvarlig innen rimelig tid, skal lokal gjenoppbygging gjøres så langt som mulig i henhold til gjeldende gjenoppbyggingsplaner.

Ved separatdrift bygges nettet opp lokalt.

3. ledd

Ved separatområder er det systemansvarlig som utpeker hvilken konsesjonær som skal stille

ny frekvensstatikk for å utøve frekvensregulering. Betaling for dette er beskrevet i "Vedtak om betaling for systemtjenester". Energiavvik på mindre enn 10MWh/h i forhold til plan godtgjøres ikke særskilt.

4. ledd

Vedtak etter § 12 fjerde ledd sendes som e-post. Aktører som mottar vedtak plikter innen én time etter mottak å respondere skriftlig på vedtaket.

Vedtak etter § 12 fjerde ledd kan omfatte ressurser for opp- eller nedregulering.

Vedtak etter § 12 fjerde ledd deles i to kategorier:

Første kategori defineres som situasjoner der det mangler reserver i kraftsystemet, for å overholde kravet om tilstrekkelige effektreserver, jf. § 9. Dette vil for neste døgn normalt avdekkes daglig etter kl. 20. I første omgang gjøres vedtak overfor aktører som deltar i RK-markedet inneværende døgn, og aktører som har tilslag i RKOM. Grensen for minimumskvantum gjelder fortsatt. Alle aktører som omfattes av vedtak, og som ikke har levert nye bud, blir kontaktet før driftstimen.

Dersom ikke dette gir tilstrekkelige reserver, vil grensen for minimumskvantum fravikes. Vedtaket vil i tillegg utvides slik at dette også omfatter aktører som har deltatt i RKOM inneværende sesong.

Andre kategori defineres som situasjoner med lokale vanskelige driftssituasjoner. Avhengig av hvilket område som har en vanskelig driftssituasjon, kan krav til minstekvantum på 10 MW eller aktiveringstid på 15 minutter fravikes. Dette vil tydelig fremgå i vedtaket. Vedtaket vil omfatte aktører som normalt deltar i RK-markedet, forbruksaktører som har vært deltakere i RKOM inneværende sesong, samt aktører som allerede regulerer etter vedtak, jf. § 12 femte ledd.

5. ledd

Dersom systemansvarlig krever å benytte tilgjengelig effekt som ikke er anmeldt i regulerkraftmarkedet, vil aktøren normalt få muligheten til å prissette dette i etterkant. Prisen skal i slike tilfeller sendes inn uoppfordret. Ved hendelser før kl. 16 skal prisen foreligge i løpet av driftsdøgnet. Ved hendelser etter kl. 16 skal prisen være innsendt før kl. 12 påfølgende driftsdøgn. Dersom prisen ikke blir sendt inn innen fristen, vil avviket bli prissatt iht. prinsipp for prising av produksjonsubalanser (to-pris modellen) som beskrevet i dokumentet "*Nordisk harmonisert balanseavregning*".

I ekstraordinære situasjoner som omfattende driftsforstyrrelse, situasjoner under force majeure, eller større datasystemproblemer, kan Statnett fastsette regulerkraftpris etter beste skjønn. Systemansvarlig vil informere om dette så raskt som praktisk mulig, og vil på samme måte informere når normale forhold gjenoprettes.

Med tilgjengelig regulerbar effekt menes ressurser for enten opp- eller nedregulering.

6. ledd

Det er forskriftsfestet at systemansvarlig skal utarbeide og til enhver tid ha tilgjengelig oversikt over produksjonsenheter som har teknisk evne til å utøve frekvensregulering i øydrift, og produksjonsenheters evne til oppstart uten ekstern forsyning. Systemansvarlig har i 2013 hentet inn en oppdatert oversikt fra alle produsenter med aggregat over 10 MVA.

7. ledd

Systemansvarlig er i ferd med å videreutvikle systemer og rutiner som sikrer konsesjonærene en effektiv rapportering av sine planer gjennom en ny web-basert løsning.

8. ledd

Systemansvarlig har rutiner for skriftlig rapportering til NVE.

Sist oppdatert 1.4.14 kl 12.00

Fos § 13. Tvangsmessig utkobling av forbruk

FoS § 14. Planlegging og idriftsettelse av tekniske anlegg i kraftsystemet

---

FoS § 14a. Rapportering av anleggsdata ved idriftsettelse

Fos § 15. Spenningsregulering og utveksling av reaktiv effekt

---

Fos § 16. Koblingsbilde

Fos § 16a. Detaljskjema

Fos § 17. Samordning av driftsstanser

Fos § 18. Målinger og meldinger

Fos § 19. Jordstrømkompensering

Fos § 20. Vern og reléplanlegging

Fos § 21. Systemvern

Fos § 22. Feilanalyse og statistikk

Fos § 22a. Svært anstrengte kraftsituasjoner

Fos § 23. Opplysningsplikt

Fos § 24. Systemansvarliges generelle rapporteringsplikt

Fos § 25. Tilsyn og kontroll

Fos § 26. Pålegg og tvangsmulkt

Fos § 26a. Overtredelsesgebyr

Fos § 27. Betaling

Fos § 28. Forholdet til forvaltningsloven og offentleglova

Liker 0

Tweet 0

SIDEKART OVER STATNETT.NO

GI OSS TILBAKEMELDING

Drift og marked

Systemansvaret
Nordisk kraftflyt
Produksjon og forbruk
Import og eksport
Kraftsituasjonen
Døgnmarked
Meldinger fra Landssentralen

Nettutvikling

Ørskog - Sogndal - Ny kraftledning
Norge-England - ny mellomlandsforbindelse
Ofoten - Balsfjord - Ny kraftledning
Norge-Tyskland - ny mellomlandsforbindelse
Lyse - Saudal - Oppgradering
Balsfjord - Hammerfest - Ny kraftledning

Samfunnsoppdrag

HMS
Forskning og utvikling

Media

Nyhetsarkiv 2014
Fotoarkiv
Profilhåndbok

Om Statnett

Statnetts organisasjon
Kontakt oss
Kvartalsrapporter
Statnetts styre
Informasjonskapsler på statnett.no

Kundeportal

Ekstranett-tjenester

Karriere

Ledige stillinger
Er du student?
Hvorfor velge Statnett

Copyright © Statnett

Statnett SF PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo Tel: +47 23 90 30 00 Faks: +47 23 90 30 01

NB: Denne versjonen er ikke gjeldende